

переймаємося долями героїв і слідуєм за їхніми перемогами. А ще читання приносить велике естетичне задоволення і тамує інформаційний голод. Читаючи, не помічаєш слів, зате, як на старій іконі, проступають пречудові образи. У книзі стільки внутрішньої свободи, до краси, до окраси життя. Це гімн людському розуму, людському просвітленню.

У розділі «Дорога до храму» описані спогади та переживання письменника. Тут мова йде про кволу бабусю письменника, яка до останнього ходила на Прощу в сусідню область. Також йдеться про дитинство письменника, коли він малим разом з бабусею слухав хор і дивився на фрески храму. І про те, як під час війни зруйнували храми в Соше-Острівському, Новопетриці та Новоселівці.

Отже, Геннадій Щіпковський належить до тих, хто не збайдужів, не стомився, і не охолов у виснажливому змаганні за справжню Україну, тому й належить до яскравих постатей української інтелігенції на межі двадцятого та двадцять першого століть. Любов митця до людей можна порівняти хіба ще з батьківською. З великою пошаною він згадує своїх рідних односельців.

Здавалося б, його доля запрограмувала Г. Щіпковському бути хай і добротним, але провінційним письменником, який живе у райцентрі, а перед цим був головою колгоспу. Він вийшов переможцем із цього важкого поєдинку. Про це ми можемо говорити категорично, без будь-яких натяжок та застережень. Все, що він думає, все, що він пише, і все, що він робить, – все це цільне, все наповнене синівською любов'ю до рідної землі. [1, с. 376]

Про дівяльність Геннадія Щіпковського повинна знати вся Україна, адже ніщо не завадило вихідцю з села досягти вершин творчості й досягти своїх цілей.

-
1. Сушинський Б. Письменники Одещини на межі тисячоліть/ Б. Сушинський. – Одеса: Альфа-Омега ОКФА, 1999. – 426 с.
  2. Щіпковський Г. П. На берегах Кучургану: нариси./ Г. П. Щіпковський. – Одеса: Астропринт, 1999. – 280 с.
  3. Щіпковський Г. П. Над Кучурганом/ Г. П. Щіпковський. – Коломия: Вік, 1996. – 127 с.

ЖИТТЯ ТА ФІЛОСОФІЯ ФЕОФАНА ПРОКОПОВИЧА

Дмитрієв В., Гегечкорі О. В.

Одна із найбільш яскравих і значних особистостей в історії двох країн – України та Росії – в обох цих країнах залишається, певною мірою, у тіні. І не

тільки в тіні, але також — не зовсім у честі. Йдеться про Феофана Прокоповича — потомственного киянина, вихованця, а потім професора й ректора Києво-Могилянської академії, одного із засновників Російської академії наук Санкт-Петербурга, вченого, письменника, ієрарха Московської церкви, радника і соратника Петра I, ерудита, поліглота, оратора.

Із наведеного вище переліку стає очевидним, чому ця постать не користалася і не користується шанною серед українців. Феофан Прокопович належить до тих «малоросів», які пов'язали свою долю з Російською імперією.

Але чому Росія не числить Прокоповича серед своїх кращих синів? Людину, яку називають «архітектором перебудови» Петра I? Однією з причин стало те, що він був вихідцем з України. Його освіченість пов'язували з вільнодумством. Найбільші претензії мала до Феофана Прокоповича — ченця, ієрея, потім архієпископа — Московська церква. Бо він був близько причетний до петровської церковної реформи, яку сприйняли негативно. Ставлення церкви до фігури Феофана Прокоповича завжди кидало тінь на його пам'ять.

Але ми, українці, не повинні «відмовлятися» від свого земляка Прокоповича, від його багатой наукової та літературної спадщини, яка є досить великою.

З юності до останніх років життя Феофан писав вірші латиною та книжною українською, а в петербурзький період життя — книжною російською. Прокопович створив канон для російського театру XVIII століття, розписуючи правила поділу спектаклю на дії, виходи героїв на сцену, багато в чому спираючись на принципи класицизму й досвід французької поезики та драматургії доби Людовіка XIV. Найвідоміший літературний твір Феофана - трагікомедія «Володимир», яку він присвятив гетьману Івану Мазепі.

Займаючись викладацькою і науковою діяльністю Феофан Прокопович випустив тритомник лекцій з риторики, логіки, фізики, математики й етики, які він читав у Києво-Могилянській Академії в 1705 – 1709 рр. Прокопович описав усі види судових, дорадчих, похвальних промов, які були поширеними й актуальними в тогочасному суспільстві, всі його рекомендації й риторичні поради спрямовувалися на досягнення ефективності промов. Він як автор «Букваря», за яким багато десятиліть вчилися українці, росіяни, білоруси, греки, молдавани, серби, грузини, болгары. Його твори були дуже поширені в усіх східнослов'янських країнах. Скажімо, у Сербії «Первое учение отрокам» було перевидане 7 разів. Прокопович також брав участь у створенні російської Академії наук у 1724р. Феофан високо цинив і, по можливості, відстоював науку і освіту. «Нехай просвітництво хвиліное століття» - говорив Прокопович. Він вважав, що освіта має бути доступна кожному, грамоті потрібно навчити всіх, в тому числі і селян. Тому Прокопович на власні кошти створив школу, в якій здобули освіту близько 160 дітей бідних батьків і дітей-сиріт.

У своїх філософських працях Феофан Прокопович розглядав питання пов'язані з теологією, матерією, рухом, процесом пізнання, людиною і її моральним світом.

Він стверджував, що природа матерії полягає не в тому, що вона є рідч тверда, вагома, забарвлена, але лише в тому, що воно є субстанція, протяжна в довжину, широту, глибину і перебуває при всіх перетвореннях тіл, не виникає і не зникає разом з кожним з цих тіл, але переходить від одного до іншого. Прокопович був переконаний в тому, що без ґрунтового розуміння руху не можна добре зрозуміти і всього іншого з того, що досліджує в природі фізик, бо всі зміни, виникнення і загибель, круговорот небес, активність і пасивність, плинність і мінливість речей відбуваються завдяки рухові. Рух являє собою як би загальне життя всього світу. Прокопович заперечує, що тіло людини є джерелом гріха і зла. Взагалі, за природою воно добре і прекрасне. Краса, на його думку, є таким же даром тіла, як сила і здоров'я.

Феофан, вніс великий внесок в нову, постсередньовічну культуру: він активно сприяв організації Академії наук, як історик чинив великий вплив на В.Н.Татищева, а як поет-сатирик - на А.Д. Кантеміра. Твори Прокоповича є тим ґрунтом, на якому виростили Г. Сковорода, А. Поповський, М. Ломоносов та інші мислителі-просвітники XVIII століття.

-
1. Білецький В. С. Українська національна еліта ХУІІ-ХУІІІ ст.: Феофан Прокопович /В. С. Білецький// Схід. – 1997. – № 9-10 (18-17). – С. 53 - 56.
  2. Бруно Дж. Изгнание торжествующего зверя/ Дж. Бруно. – СПб., 1914. – С. 162.
  3. Історія України в особах: ІХ- ХVІІІ ст. – К.: Вид. «Україна», 1993. – 396 с.
  4. Коваль Д. П. Ідеї Ф. Прокоповича щодо оновлення богословської освіти в Києво-Могилянській академії / Д. П. Коваль // Гілея. – 2012. – Вип. 63. – С. 23 - 31.
  5. Компан О. Під опікою Клію/О. Компан // Вітчизна. – 1981. – № 6. – С. 171 - 183.
  6. Нічик В. М. Думки Ф. Прокоповича про Бога й природу, матерію і рух. Суспільно-політичні погляди Ф. Прокоповича/ В. М. Нічик // Ф. Прокопович. Філософські твори. І – ІІІ тт. – Т. 1. – К.: Наукова думка, 1979. – С. 17- 35, 77-100.
  7. Чистович І. Феофан Прокопович и его время/ І. Чистович. – СПб., 1868. – С. 576.